

Wild Historisch

Van de Voorzitter

Het historisch interieur en het wilde wonen strijden dezer dagen om de aandacht. Iemand heeft ergens het jaar 2001 tot Jaar van het Historisch Interieur uitgeroepen. Wie, waar, waarom? De branche heeft het idee omarmd, maar er al snel het Jaar van het Interieur van gemaakt, want het historisch besef is in deze bedrijfstak nou eenmaal niet zo groot. Interieurarchitectuur kent nauwelijks een theoretische basis, en mist een coherente geschiedschrijving. Er bestaan natuurlijk sociologische en antropologische studies, maar de link met de vormgeving van het interieur wordt slechts zelden gelegd. Ons toekomstig antiek zetten we met Koninginnedag gewoon op straat. Nu blijkt het bij de historische interieurs vooral om wooninterieurs te gaan, en dan vooral om interieurs waarin, blijkens de zorgvuldige wijze waarop ze bij elkaar gezet en behouden zijn, nooit is gewoond. Het zijn incidenten en unica. Maar ouderdom maakt beminnelijk. Ook het Wilde Wonen lijkt geen kwestie te zijn van mensen die wild willen wonen. Het zijn vooral beleidsmakers, stedenbouwkundigen en een enkele architect die vinden dat er wild(er) gewoond moet worden. Een staatssecretaris predikt ambtshalve nog enig historisch besef (Gij zult Belvederen!), maar het wilde wonen moet toch vooral leiden tot een andere kijk op het fenomeen dat nog maar enkele jaren geleden gewoon volkshuisvesting heette. Alle beschikbare middelen worden ingezet om de gewone man het idee te geven dat hij zelf de kwaliteit van zijn woonomgeving kan bepalen. Maar dat moet natuurlijk niet tot ongewenste ontwikkelingen als een boerderette met carport leiden. Gemakshalve wordt daarbij maar voorbijgegaan aan het feit dat zulke ongewenste ontwikkelingen doorgaans het gevolg waren van strak omschreven stedenbouwkundige en beeld-kwaliteitsplannen.

In Almere, een plaats die van nature niet gehinderd wordt door historisch besef, is nu een nieuwe variant ontwikkeld: Gewild Wonen. De term geeft de werkelijke bedoelingen goed weer. Wonen is immers vooral een product wat verkocht moet worden en, nu de schaarste voorbij is, moet er een ander marketingconcept bedacht worden. Projectontwikkelaars en architecten (in die volgorde) kregen daarom de opdracht te laten zien hoe goed ze de 'woonconsument' het idee kunnen geven dat er naar hem geluisterd wordt. Vijftig interieurarchitecten, op het laatste moment opgetrommeld, kwamen er uiteindelijk niet meer aan te pas, want alles lag al vast. Gewild Wonen blijkt vooral een kwestie van woninginrichting.

Historische interieurs ontstaan uit de vruchtbare samenwerking tussen bevlogen opdrachtgevers, inventieve ontwerpers en kundige vaklieden. Is dat in deze tijd nog mogelijk? Nee, als grootschalige woningbouw wordt opgevat als het leveren van standaardproducten waarbij de consument, net als bij auto's, hooguit de kleur kan kiezen. Ja, als die woningbouw zich beperkt tot het bouwen van flexibele casco's. Timmerlieden, stukadoors, tegelzetters en loodgieters zijn immers allang zelfstandige ondernemers. Als hun vakmanschap niet wordt ingehuurd door de aannemer voor het leveren van meer van hetzelfde, maar wordt uitgedaagd door die bevlogen opdrachtgever en die inventieve ontwerper, kan die synergie weer ontstaan. Opdrachtgevers en ontwerpers zijn er klaar voor, en ook de overheid lijkt langzaamaan bereid de teugels te laten vieren. Maar of de bouwers bereid zullen zijn hun greep op een miljardenmarkt te verslappen lijkt twijfelachtig. Voorlopig zullen in Almere nog niet de historische interieurs van de toekomst gebouwd worden.

